TvMR
Tijdschrift voor Mensenrechten
Driemaandelijkse uitgave
Verschijnt vier keer per jaar
Aanbevolen citeerwijze: TvMR

Redactie
Hoofdredacteur: Eva Brems
Eindredacteur: Heidi Panken
Redactie: Alexander De Becker, Evelien Dekezel, Maxime Stroobant, Paul Pataer, Pieter De Gryse, Tom Cassaert, Wouter Vandenhole, Sabrine Dawoud, Willem Debeuckelaere, Nathalie Van Leuven, Mieke Verheyde, Pieter Vanden Heede, Yves Haeck, Stefan Sottiaux, Fiona Ang
Correspondent: Paul de Hert (NL)

Het Tijdschrift voor Mensenrechten is een initiatief van de Liga voor Mensenrechten vzw.

Contactadres: Van Stopenberghestraat 2, 9000 Gent.
info@mensenrechten.be

Redactiesecretariaat
Liga voor Mensenrechten vzw,
J. Van Stopenberghestraat 2, 9000 Gent
Tel.: 09/223.07.38 - Fax.: 09/223.08.48
E-mail: info@mensenrechten.be
website: http://www.mensenrechten.be

Redactionele samenwerking en disclaimer
Het Tijdschrift voor Mensenrechten is een initiatief van de Liga voor Mensenrechten vzw.
De redactie heeft een volstrekt autonoom statuut.
Het TvMR strekt tot het aanmoedigen van het onderzoek naar actuele mensenrechtenthema's en het verspreiden van de kennis hierover.
Voor publicatie aangeboden teksten, arresten en vonnissen en te bespreken boeken mogen rechtstreeks naar het redactiesecretariaat worden gestuurd. De redactie behoudt zich alle rechten voor de publicatie van ingezonden artikels, werken, advertenties, ed. te weigeren.
Aan de totstandkoming van deze publicatie is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteurs, de redactie en de uitgever geen verantwoordelijkheid. Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen redactionele bijdragen.

Abonnement
TvMR is een uitgave van de uitgeverij Politeia nv, Kolenmarkt 7 te 1000 Brussel.
Het abonnement loopt per kalenderjaar en wordt automatisch verlengd behoudens opzegging voor 1 december.
Prijs België 2004: € 32, BTW en verzending inbegrepen.
Prijs buitenland 2004: + € 11.
Prijs per los nummer: € 12, BTW en verzending inbegrepen.

Abonnement?
Bel (02/289.26.10), fax (02/289.26.19) of
mail info@politeia .be

Lidmaatschap en abonnementen Liga voor Mensenrechten
Lid met abonnement op Tijdschrift voor Mensenrechten:
27 euro per jaargang
Lid met abonnement op Fatik: 35 euro per jaargang
Lid met abonnement op beide tijdschriften:
60 euro per jaargang
Steunend lid met abonnement op beide tijdschriften:
96 euro per jaargang
Lid zonder abonnement: 5 euro per jaar

Het is ook mogelijk om, losgekoppeld van het lidmaatschap, een abonnement op de tijdschriften te bekomen. Meer informatie bij Liga voor Mensenrechten - tel.: 09/223.07.38 - email: info@mensenrechten.be

Uitgeverij en ©
Uitgeverij Politeia nv, Kolenmarkt 7, 1000 Brussel, tel: 02/289 26 10, fax: 02/289 26 19
Website: www.politeia.be, E-mail: info@politeia.be
© Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie,elektronische gegevensdragers of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande, uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2004/8132/54

Hoofddoekverbod voor studentes niet per se verboden

In een recent arrest (Leyla Sahin t. Turkije, 29 juni 2004) oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat een openbare universiteit in Turkije het dragen van de islamitische hoofddoek door studentes mag verbieden. Zo'n verbod maakt geen schending uit van de vrijheid van godsdienst. Het Hof stelde dat opvattingen over de verhouding tussen Kerk en Staat sterk uiteenlopen binnen democratische samenlevingen, en dat het daarom aangewezen is om een ruime appreciatiemarge te geven aan de nationale overheid in dit domein. Het Hof wil dus geen uniforme oplossing voor deze problematiek opleggen aan de 45 lidstaten van de Raad van Europa. Dit wil niet zeggen dat de staten carte blanche krijgen: het Hof oefent nog steeds een beperkte controle uit op de evenredigheid van een maatregel zoals het hoofddoekverbod die de godsdienstvrijheid inperkt. In casu hechtte het Hof bij deze controle een groot belang aan een aantal kenmerkende elementen van de Turkse context, met name de principiële keuze voor een seculiere staat en de reële dreiging van fundamentalistische stromingen. Voor de Belgische context heeft dit arrest geen rechtstreekse impact. De ruime appreciatiemarge van de nationale overheid betekent enerzijds dat een hoofddoekverbod in België niet noodzakelijk door Straatsburg zou worden veroordeeld. Anderzijds maakt dit het ook mogelijk dat de Belgische rechtscolleges een andere opvatting van de godsdienstvrijheid (blijven) huldigen.
[Leyla Sahin t. Turkije, 29 juni 2004, www.echr.coe.int/. De zaak is momenteel hangende bij de Grote Kamer van het Hof.]

Hof van Cassatie bevestigt veroordeling in zaak van Vlaams Blok vzw's.

Het Vlaams Blok is een racistische politieke partij. Zo heeft het Hof van Cassatie geoordeeld in zijn arrest van 9 november 2004. Dit arrest luidt het einde in van de juridische strijd die 4 jaar geleden is ingezet door het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en de Liga voor de Mensenrechten tegen 3 vzw's die het Vlaams Blok ondersteunen. Het oordeel van het Gentse Hof van Beroep (arrest van 21 april 2004) dat het Vlaams Blok de antiracismewet schendt, blijft dus overeind: "Dergelijke door racisme of xenofobie ingegeven onverdraagzaamheid is onverenigbaar met de waarden geldend in een democratische, vrije en pluralistische samenleving en wettigt dan ook de beperking van het recht op vrijheid van meningsuiting". Zie ook noot onder Arbitragehof, nr. 157/2004 verder in dit nummer.
[Hof van Cassatie, 9 november 2004, www.cass.be]

Een mijlpaal in de Belgische penitentiaire geschiedenis kondigt zich aan.

Niet alleen de definitieve veroordeling van de Vlaams Blok-vzw's, maar ook de stemming van de Basiswet Gevangeniswezen in de Kamercommissie Justitie maakten van 9 november 2004 een memorabele dag. Zeven jaar nadat Professor Dupont zijn 'Proeve van voorontwerp van Beginselenwet Gevangeniswezen en Tenuitvoerlegging van Vrijheidstraffen' had afgewerkt, kwam de definitieve goedkeuring van de Basiswet in zicht. Op 2 december heeft de plenaire vergadering van de Kamer de Basiswet aangenomen. Het belang van deze wet kan moeilijk worden overschat: eindelijk worden de rechten en plichten van gedetineerden niet langer beheerst door een kluwen van omzendbrieven, maar vastgelegd in een wet.
Als uitgangspunt stelt de wet dat vrijheidsstraffen naast de vrijheidsberoving geen bijkomende detentieschade mogen berokkenen, maar dat ze daarentegen op herstel, rehabilitatie en reïntegratie moeten zijn gericht. Voor elke gedetineerde zal een individueel detentieplan worden opgesteld waarbij herstel naar het slachtoffer toe een belangrijke plaats krijgt. In de mate van het mogelijke moeten de leefcondities binnen de gevangenis in overeenstemming worden gebracht met het leven buiten de gevangenismuren. Zo heeft bijvoorbeeld de gedetineerde voortaan recht op eigen kleding en op ongestoord bezoek.
Samen met het vastleggen van de materiële rechtspositie van gedetineerden, zorgt de Basiswet ook voor de invoering van een beklagrecht. De Beklagcommissies en de Beroepscommissie van de Centrale Toezichtsraad zullen als onafhankelijke organen de klachten van gedetineerden behandelen.
Toch moet ook de aandacht worden gevestigd op een drietal principes uit het oorspronkelijke voorstel van de Commissie Dupont die tijdens de parlementaire discussies zijn gesneuveld. De regering wil niet weten van de invoering van quota en de wet spreekt dus niet over een penitentiaire maximumcapaciteit. Ook het recht op een eigen cel, belangrijk om eventuele detentieschade te beperken, bleek onhaalbaar en werd niet in de wet opgenomen. Ten slotte werd ook het recht op een normaal loon voor in de gevangenis gepresteerd werk geschrapt, hoewel dit bijdraagt tot de rehabilitatie van de gedetineerde.
[Ontwerp van basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, *Parl. St.* Kamer 51K0231]